

Helsinki, Finland:

Der Ring des Nibelungen

August/September 2004

Photos: Stefan Bremer

About 35 years after Helsinki's last *Walküre*, **Götz Friedrich** directed the third *Ring* cycle in his career. Elaborated between 1996 and 1999, it is being played at the Finnish National Opera situated in the impressive snowy white complex at the Töönlonlahti Lake in the town centre. The late **Walton Grönroos**, General Manager, had invited him. Pianist and conductor **Erkki Korhonen**, General Manager of the opera house, has reason to be proud of this production. **Gottfried Pilz** was responsible for the stage design using geometric forms which were complemented very effectively by **Kimmo Ruskela's** lighting plots which made for beautiful effects in accordance with the moods and tunes of the music. One more example proving how important good stage direction and light design are on the Wagner stage.

Competently supervised by **Anna Kelo**, Friedrich's assistant at the time, the tetralogy was shown twice in August/September 2004. **Ralf Weikert**, guest conductor with Wagner experience, conducted the Orchestra of the Finnish National Opera. Weikert was able to motivate the large orchestra and thus

Juha Usitalo shows a true Wotan voice.
Juha Usitalolla on aito Wotan-ääni.

Helsinki, Suomi:

Der Ring des Nibelungen

Elo-syyskuu 2004

Kuvat: Stefan Bremer

Helsingin edellisestä Valkyyriasta oli kulunut noin 35 vuotta, kun **Götz Friedrich** – edesmenneen **Walton Grönroosin** kutsumana – ohjasi vuosina 1996-99 uransa kolmannen *Ring*-syklin. Sitä esitetään Suomen kansallisoopperassa, joka toimii upeassa lumivalkoisessa rakennuksessa Töölönlahden rannalla, kaupungin keskustassa. Oopperan johtajalla, pianisti ja kapellimestari **Erkki Korhosella**, on syytä olla ylpeä tästä produktiosta. **Gottfried Pilz** oli suunnitellut geometrisiä muotoja käyttävän lavastuksen. Sitä täydensi tehokkaasti **Kimmo Ruskelan** valaistussuunnittelu, jonka kauniit efektit olivat sopusoinnussa musiikin sävyjen ja tunnelman kanssa. Tämä on hyvä esimerkki siitä, kuinka tärkeitä hyvä lavastus ja valaistussuunnittelu ovat Wagnerin oopperoita esitettäessä.

Friedrichin assistenttina toiminut **Anna Kelo** vastasi tetralogian uudelleentoteutuksesta, kun se esitettiin kahdesti elo-syyskuussa 2004. Suomen kansallisoopperan orkesteria johti kokenut Wagner-kapellimestari **Ralf Weikert**. Hänen innostamana suuri orkesteri ylsi kaikissa neljässä esityksessä upeaan suoritukseen. Erinomaisen akustikan ansiosta

musiikki kohosi *Ringin* myyttisiin ulottuvuuksiin. Tempot olivat huolellisesti valittuja, ja dynaamiset korostukset sopivat erityisesti Siegfriedin Reininmatkaan, surumarssiin, Jumalten tuhon toisen näytöksen alkusoittoon ja loppukohtaukseen. Jouset olisivat voineet joissakin kohdissa soittaa kovempaa, ja vaikka puhaltajat soittivat hyvin, heidän soittonsa oli hieman epätarkkaa. Kokonaisuuden kannalta sillä ei kuitenkaan ollut suurta merkitystä. Weikert kertoi häntä haastatellessani, että *Siegfriedin* scherzo-luonteen tavoittaminen on hänelle hyvin tärkeää, ja tässä hän myös onnistui.

Friedrichin ohjaus ja Pilzin lavastus auttoivat Weikertiä. Tarina kerrottiin rehellisesti ilman teemallista kikkailua, ja yleisön oli helppo ymmärtää henkilöitä ja heidän motiivejaan. Oopperatalon tekninen laitteisto on erinomaista, ja nousevaa lavaa hyödynnettiin tehokkaasti. Erityisesti pidin Erdan esiintulosta, joka toteutettiin koko lavaa nostamalla. Vaikuttavia olivat myös Alberichin maanalainen maailma, jossa käytettiin häikäiseviä valoeffektejä sekä Alberichin muodonmuutokset, jotka tehtiin laser-

säteen avulla. Brunnhilden ympärillä oli aitoa tulta, eikä se vaikuttanut ollenkaan kitschiltä. Lopussa koko maailma oli tulella, romahtava pilvenpiirtäjä-Valhalla oli huima efekti. Samanlainen oli Friedrichin kuuluisassa *Ringin* "tunneli-produktiossa" Berliinissä 80-luvulla. Itse asiassa hän käytti nyt useita samoja elementtejä. Ne eivät kuitenkaan olleet yhtä abstrakteja, eikä niissä käytetty yhtä paljon rekvisiittaa. Friedrich pysyi edelleen uskollisena hyvin perustellulle "spiraalinäkemykselleen" Ringistä. Niinpä tetralogiassa ei ole alkua eikä loppua. Sama näkemys oli **Harry Kupferin** ja **Jürgen Flimm**in Bayreuth-produktioissa.

Reininkullan alussa näimme Reinin pohjassa vanhojen kulttuurien reliikkejä kuten pat-saita ja pylväitä. Jumalten tuhon

Teksti / Text:
Klaus Billand
Der Neue
Merker; Wien

provided for four great performances. The excellent acoustics made for a sound commensurate with the mythical dimensions of the *Ring*. Tempi were carefully chosen and dynamic moments suitably accentuated, in particular Siegfried's Rheinfahrt, the funeral march, the prelude to the second act of *Götterdämmerung* and the finale. The strings could have played louder at times, and the woodwinds and brass were good, but slightly inaccurate. This, however, did not really matter. Weikert managed to emphasize the scherzo character of *Siegfried*, which was extremely important to him. This he told me in an interview with him.

Of course Weikert was helped by Friedrich's direction and Pilz's stage design. We experienced honest story telling without thematic restriction, and the audience was able to comprehend the characters on stage and their motives. The technical facilities of the stage are excellent and the lifting platform was used to great advantage. I particularly liked the appearance of Erda which was simply terrific as the entire stage was lifted. Also impressive were the frightening netherworld of Alberich characterized by glaring light effects and Alberich's transformations with the help of a laser beam. There was genuine fire around Brünnhilde, and it was not kitschy at all. In the end the whole world was on fire, and the Walhalla skyscraper exploded making a tremendous effect.

This was similar to what Friedrich had done in his famous "tunnel production" of the *Ring* in Berlin in the 80s. Actually many elements of that production are quoted, however, in a less abstract manner and using less requisites. In comparison, the direction of the characters is more compelling. Friedrich sticks to his meaningful concept of a "spiral view" of the *Ring* which was also adopted by **Harry Kupfer** and **Jürgen Flimm** and shown at Bayreuth. Thus, the tetralogy does not have a beginning and an end.

At the beginning of Rheingold we see relics of old cultures like statues and columns at the bottom of the Rhine. At the end of *Götterdämmerung*, Brünnhilde rises like the phoenix from the ashes, staring at the audience. The evil, personified by Alberich, walks cautiously across the stage and takes flight in fright when Walhalla explodes. Has the good finally won a short-lived victory? A few further details need to be mentioned: the sphere of the gods is symbolized by a triangle. Siegfried holds a small triangle in his hand. When he encounters the Rhine maidens he throws it away. The hopelessness of Alberich's situation when Wotan robs him of his gold was seldom shown in such a nightmarish manner. Brünnhilde eavesdrops on the norms and sees the rope ripping. When Siegfried bids her farewell soon thereafter she forebodes the end. There are poetic moments in *Siegfried* for instance when four graceful girls with wings sit on logs sin-

ging the Waldvogel's music, each of them one verse. A ballerina is finally showing him the way to Brünnhilde's rock. Also, there were many comic elements in this production. However, something I could have done without was the stupid portrayal of Donner as a leisure time boxer waving his fists around. The same goes for the exaggerated portrayal of Mime.

Nina Stemme as Sieglinde, **John Treleaven** as Siegfried, **Matti Salminen** as Hunding and Hagen and **Juha Uusitalo** as Wotan/Wanderer were the main pillars of this Finnish *Ring*. Nina Stemme has become a first class Sieglinde. She masters the part completely and brings warmth to her role. Her farewell to the dead brother was very emotional. One can easily predict that she has a great career in front of her. John Treleaven's singing and acting was extraordinary, both in Siegfried and in *Götterdämmerung*. His voice sounds really golden at the top. His reserves seemed inexhaustible at the end of Siegfried, and surely nobody can do the high C at the Rheinufer in *Götterdämmerung* like he does it. Very lyrically and with excellent legato he took "Selige Öde auf sonniger Höh". This, coupled with his charismatic acting and handsome appearance make him a congenial and credible Siegfried. Matti Salminen has obviously become a national hero on the Finnish operatic stage. His aplomb coupled with the power of his voice which he lent to the incarnation of Hunding and Hagen won him

John Treleavenin laulaminen ja näytteleminen oli ilmiömäistä.

(Kuvassa myös Juha Kotilainen ja Matti Salminen)

John Treleaven's singing and acting was extraordinary.

(Pictured with Juha Kotilainen and Matti Salminen)

lopussa Brünnhilden nousee kuin Feeniks tuhkasta ja tuijottaa yleisöön päin. Pahan ruumiillistuma Alberich kulkee varovaisesti näyttämön poikki ja pakenee kauhistuneena nähdessään Valhallan räjähtävän. Onko hyvyys saavuttanut lyhytaikaisen voiton? Muutama muu yksityiskohta on vielä syytä mainita: Jumalten piiriä symboloi kolmio. Siegfried pitelee kolmiota kädessään. Tavatessaan Reinin-

tyttäret, hän heittää sen pois. Alberichin epätoivo Wotanin ryöstäessä hänen kultansa on harvoin esitetty yhtä painajaismaisella tavalla. Brünnhilde salakuuntelee nornia ja näkee köyden katkeavan. Vähän sen jälkeen, kun Siegfried on hyvästellut hänet, hän aavistaa lopun olevan käsillä. *Siegfriedissä* oli runollisia hetkiä, esimerkiksi neljä siivekstä ihasuttavaa tyttöä, joista jokainen lauloi

yhden säkeistön Metsälinnun osuudesta. Lopulta ballerina näytti Siegfriedille tien Brünnhilden luokse. Tässä produktiossa oli myös paljon huumoria. Tosin nyrkkejään heilutteleva nyrkkeilijä-Donner oli mielestäni typerä. Samaa mieltä olin yliampuva Mimestä.

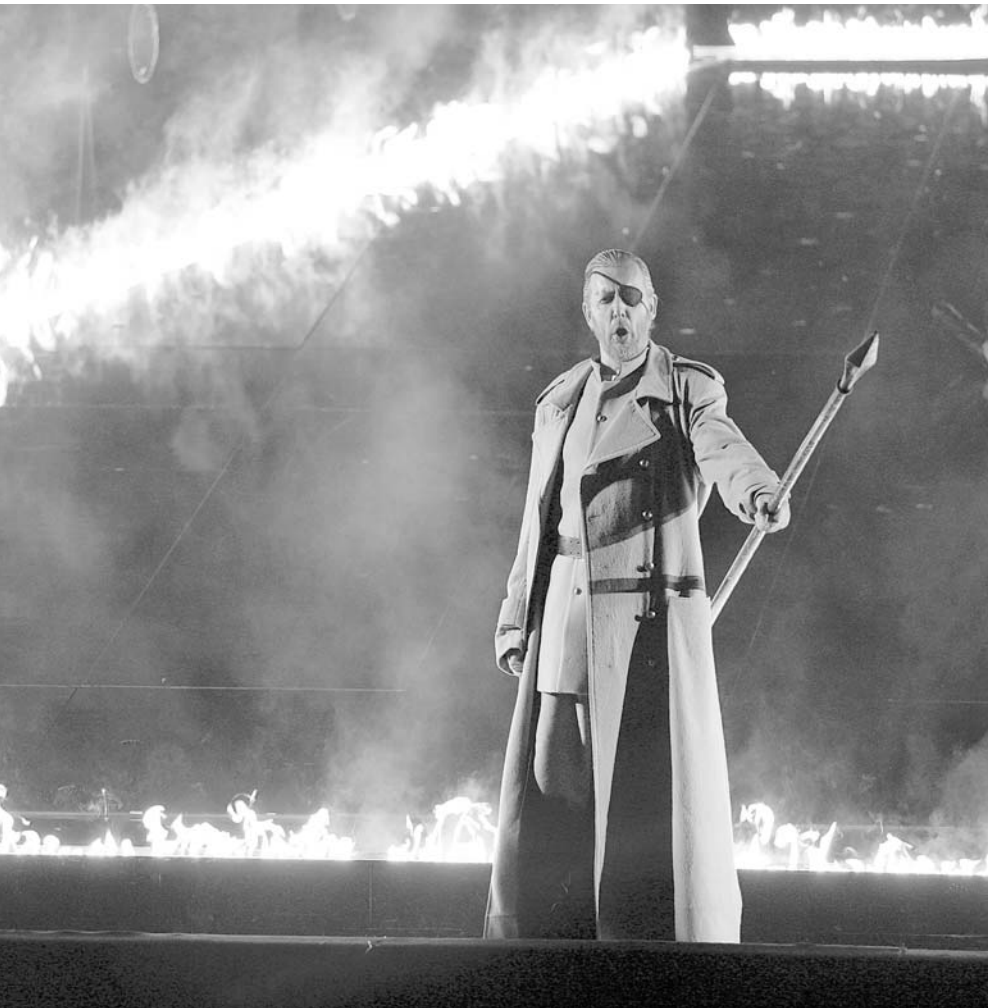
Nina Stemme Sieglindenä, **John Treleaven** Siegfriedinä, **Matti Salminen** Hundingina ja Hagenina ja **Juha Uusitalo** Wotanina/Wandererina olivat tämän suomalaisen *Ringin* tärkeimmät tukipilarit. Nina Stemme on kehittänyt ensiluokkaiseksi Sieglindeksi. Hän hallitsee roolin täysin ja tuo siihen lämpöä. Hänen jäähyväisensä kuolleelle veljelle olivat hyvin liikuttavat. Hänellä tulee varmasti olemaan edessään loistava ura. John Treleavenin laulaminen ja näytteleminen oli ilmiömäistä sekä *Siegfriedissä* että *Jumalten tuhossa*. Hänen ylärekisterinsä kuulosti kullanhoitoiselta. Hänen voimansa eivät ehtyneet *Siegfriedin* lopussakaan, eikä kukaan varmaankaan laula *Jumalten tuhossa* Reinin rannalla korkeaa c:tä niin kuin hän. Hän lauloi sanat "Selige Öde auf sonniger Höh" lyyrisesti ja erinomaisella legatolla. Tämä yhdessä hänen karismaattisen näyttelemisensä ja komean ulkonäkönsä kanssa teki hänestä uskotavan Siegfriedin. Matti Salmisesta on tullut kansallissankari suomalaisella oopperanäyttämöllä. Hänen varmuutensa ja vahva äänensä Hundingin ja Hagenin rooleissa saivat myrskysisät aplodit. Suomalaisella bassobaritonilla **Juha Uusitalo** oli aito Wotan-ääni *Reininkullassa*

thunderous applause. He is still one of the two or three best Hagens of today and generally plays a major role at the Helsinki opera. The Finnish bass baritone Juha Uusitalo shows a true Wotan voice in *Rheingold* and *Siegfried* and plays very well. He gives rise to great hopes regarding a new generation of singers in this discipline where new blood is urgently needed. Uusitalo just needs a better command of the text and improvement of his diction. Also, his phrasing is not yet perfect. **Jukka Rasilainen** sang the *Walküre*-Wotan, but lacks the required low notes for which he tries to compensate by singing too loud. Also, he should improve his phrasing. He acts convincingly,

and his long experience in doing this role is quite apparent. Unfortunately, **Susan Marie Pierson** was taxed by the demands of Brünnhilde on all three evenings. Her middle register is well developed, but she had problems in the upper register. Brünnhilde does not seem to be her best role. As an actress, however, she was often touching. **Jorma Silvasti** was an excellent Loge with a darkly timbred voice who played in an intelligent and witty manner. I think he has the potential to sing Siegmund. **Esa Ruuttunen**, darling of the public and sort of grand seigneur of Wagner opera at Helsinki, sang Alberich. Vocally, he is somewhat past his prime but makes up for it by his witty

and persuasive acting. The young **Jyrki Anttila** as Siegmund disposes of a very stable middle register with dark timbre but lacks brilliance and good phrasing. **Arild Helleland** was a strong partner for Siegfried with his stable tenor and authentic action. A disappointment was **Anna Lisa Jacobsson** as Walküre-Fricka. Her voice is simply too small. The part was better done by **Eeva Lisa Saarinen** as Rheingold-Fricka. She also sang the Second Norn. **Satu Vihavainen** was a good Freia and Guttrune, and **Juha Kotilainen** was convincing as Gunther. I would like to emphasize the good performance of **Erja Wimeri** as Erda and First Norn as well as that of **Laura Nykänen** as Waltraute. Fasolt und Fafner were well sung by **Sami Luttinen** and **Jyrki Korhonen**. Not so good were **Jarmo Ojala's** Donner, **Ari Grönthal's** Froh and **Aki Alamikkotervo's** Rheingold-Mime. The Rhine maidens sang beautifully which, however, cannot be said of all the Valkyries. The *Götterdämmerung* choirs sang with powerful voices and **Eric-Olof Söderström's** choreography worked well.

The *Ring*-production of Götz Friedrich will be valid for many years to come. Next March, Harry Kupfer is going to direct a new production of *Parsifal* at Helsinki. There will be a very interesting new *Rosenkavalier* and at the beginning of 2006 there will be a new **Richard Strauss** cycle.

Jukka Rasilainen's long experience in Wotan's role is apparent. Jukka Rasilainen esiintymisessä näkyy pitkä kokemus Wotanin roolissa.

ja *Siegfriedissä*, ja hän näytteli roolin erittäin hyvin. Hän antaa toivoa tulevaisuudesta tällä alalla, missä uutta verta tarvitaan nopeasti. Hänen pitää vain oppia hallitsemaan teksti paremmin ja parantaa diktiota. Myöskään fraseeraus ei ole vielä täydellistä. **Jukka Rasilainen** lauloi Wotanin *Valkyyriassa*, mutta hänellä ei ole osan vaatimaa alarekisteriä, mitä hän yrittää kompensoida laulamalla liian kovaa. Myös hänen pitäisi parantaa fraseeraustaan. Hän näyttelee uskottavasti, ja esiintymisessä näkyy hänen pitkä kokemuksensa tässä roolissa. Valitettavasti kolme iltaa Brünnhildeä oli liikaa **Susan Marie Piersonille**. Hänellä on

hyvin kehittynyt keskirekisteri, mutta vaikeuksia ylärekisterissä. Brünnhilde ei ilmeisesti ole hänen parhaita roolejaan. Hänen näyttelijäntyönsä oli kuitenkin monin paikoin koskettavaa. **Jorma Silvasti** oli erinomainen, tummaääninen Loge ja älykäs näyttelijä. Mielestäni hänessä on potentiaalia Siegmundiksi. Alberichin lauloi **Esa Ruuttunen**, joka on yleisön suosikki ja Helsingissä jonkinlainen Wagner-suurmestari. Äänellisesti hän alkaa olla ohittanut huippunsa, mutta korvaa sen nokkelalla ja vakuuttavalla näyttelemisellä. Siegmundia esittäneellä nuorella **Jyrki Anttilalla** on vakaa keskirekisteri ja tumma äänenväri, mutta

hänen äänestään puuttuu loistokkuutta, ja hänen pitäisi parantaa fraseeraustaan. **Arild Hellelandin** Mime oli hyvä pari Siegfriedille. Hänellä on tasapainoinen tenoriäänä ja hänen lavatoimintansa oli verrattonta. **Anna-Lisa Jacobsson** oli pettymys, hänen äänensä oli *Valkyyriassa* liian pieni Frickan rooliin. *Reininkullassa* **Eeva-Liisa Saarinen** onnistui paremmin samassa roolissa. Hän lauloi myös Toisen nornan. **Satu Vihavainen** oli hyvä Freia ja Guttrune, ja **Juha Kotilainen** oli vakuuttava Gunther. Haluaisin vielä mainita kaksi hienoa esitystä, **Erja Wimerin** Erdana ja ensimmäisenä nornana **Laura Nykäsen** Waltrautena. **Sami Luttinen** ja **Jyrki Korhonen** lauloivat hyvin Fasoltin ja Fafnerin roolit. **Jarmo Ojala**, **Ari Grönthal** ja **Aki Alamikkotervo** eivät onnistuneet yhtä hyvin Donnerina, Frohna ja *Reininkullan* Mimenä. Reinintytöt lauloivat hyvin, mitä ei voi sanoa kaikista valkyyrioista. *Jumalten tuhossa* kuoro lauloi komeasti, ja **Eric-Olof Söderströmin** koreografia toimi hyvin.

Götz Friedrichin *Ring*-produktio tulee olemaan esityskelpoinen vielä vuosien ajan. Maaliskuussa **Harry Kupfer** ohjaa Helsinkiin uuden *Parsifal*-produktion. Vuonna 2005 esitetään myös mielenkiintoista uutta *Ruusuritaria*, ja seuraavan vuoden alussa uutta **Richard Strauss** -sarjaa.

Suomennos: Robert Storm